

Opinto-ohjauksen suunnitelma

10.3.2025

Saamelaisalueen koulutuskeskus
Sámi oahpahušguovddáš
Säämi máttááttáskuávdáš
Sää'm škooltemkõõskõs

Sisällys

1. Johdanto.....	1
2. Opinto-ohjausta koko opintojen ajan.....	1
2.1 Ohjaus ennen opintojen alkua.....	2
2.2 Ohjaus opintojen alkaessa	2
2.3 Ohjaus opintojen aikana	3
2.4 Ohjaus opintojen päättövaiheessa.....	3
2.5 Ohjaus opintojen päätyttyä	4
3. Opinto-ohjauksen verkostoyhteistyö	4
3.1 Opiskeluhoito	4
3.2 Opinto-ohjaus erityisopetuksessa	5
3.3 Yhteistyö peruskoulun ja lukion kanssa	5
3.4 Yhteistyö opiskelija-asuntolan henkilöstön kanssa	5
3.5 Yhteistyö kotiväen kanssa	5

1. Johdanto

Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön (7 L, 61 §) mukaan opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta. Tämän ohjaussuunnitelman tavoitteena on avata opinto-ohjauksen monimuotoisuutta käytännön tasolle. Saamelaisalueen koulutuskeskuksen kaikkien koulutusten opiskelijoille ohjaus on yhdenvertaista ja tasa-arvoista.

Opinto-ohjauksen perustana ovat tarvelähtöisyys ja monipuolisuus. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS) opintojen alussa. Suunnitelman laatii ja päivittää ofelaš-ohjaaja opiskelijan kanssa. Opinto-ohjaaja auttaa tarvittaessa suunnitelman laatimisessa ja päivittämisessä.

Opinto-ohjausta toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden läheisten kanssa. Oppilaitoksen henkilökunnan ja sidosryhmien kanssa tehdään monipuolista yhteistyötä ohjauksen toteutuksessa. Oppilaitoksessa opinto-ohjaukseen osallistuvat ofelaš-ohjaajat, opettajat ja apulaisrehtori.

Tämä suunnitelma on yhtenevä Saamelaisalueen koulutuskeskuksen opiskeluhuoltosuunnitelman ja Erityinen tuki -suunnitelman kanssa. Nämä suunnitelmat tukevat ja täydentävät toisiaan.

Opinto-ohjauksen onnistumisen edellytyksenä on koko henkilöstön osallistuminen opiskelijan ohjaukseen. Oppilaitoksen informatiiviset ja opiskelijalähtöiset www-sivut, tutkintokohtaiset toteutus- ja arviointisuunnitelmat ja lukuvuosisuunnitelmat sekä muut suunnitelmat, opaat ja ohjeistukset ovat tärkeitä ohjauksen apuvälineitä.

2. Opinto-ohjausta koko opintojen ajan

Opinto-ohjauksen jatkuvuutta korostetaan läpi opiskeluajan. Opinto-ohjaus voidaan sovittaa sen mukaan, millaisia kysymyksiä tai ongelmia opiskelijat kohtaavat opintojen eri vaiheissa. Ohjauksessa korostuu myös mm. peruskoulujen toimijoiden kanssa tehtävä nivelvaiheyhteistyö. Opinto-ohjaus opintoajan mukaan on jäsennetty tässä suunnitelmassa seuraavasti:

- ohjaus ennen opintojen alkua
- ohjaus opintojen alussa
- ohjaus opintojen edetessä
- ohjaus opintojen päättyessä
- ohjaus ja seuranta opintojen jälkeen.

2.1 Ohjaus ennen opintojen alkua

Tavoitteena on saavuttaa mahdolliset tulevat opiskelijat tiedottamalla eri tavoin ja eri kanavissa SAKK:n koulutuksesta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista sekä monipuolisista ja joustavista opiskelijajärjestelyistä ja oppimisympäristöistä.

SAKK tekee jatkuvaa yhteistyötä mm. peruskoulujen, lukioiden, yritysten, etsivä nuorisotyön ja teipalvelujen kanssa tiedottamalla erilaisista koulutusmahdollisuuksista.

SAKK esittelee koulutustarjontaa mm. sosiaalisessa mediassa, lehdissä, erilaisissa tapahtumissa, messuilla, vieraillemalla kouluissa ja oppilaitoksissa, ottamalla vastaan vierailijoita, järjestämällä avoimien ovien päiviä ja kutsumalla peruskoulujen ja lukioiden oppilaita, opinto-ohjaajia ja opettajia vierailulle sekä järjestämällä alaikäisten opiskelijoiden huoltajille kotiväeniltoja ja osallistumalla peruskoulujen kotiväeniltoihin.

Päävastuu peruskoulujen oppilaiden perehdyttämisestä SAKK:n ammatilliseen koulutukseen kuuluu opinto-ohjaajalle. Oppilaitoksen opettajat ja opiskelijat ovat myös aktiivisesti toiminnassa mukana.

SAKK:een haetaan yhteishaussa sähköisen www.opintopolku.fi -palvelun kautta (suoraan peruskoulusta tai lukiosta hakevat ja hakijat, joilla ei ole aikaisempaa tutkintoa). Muut hakevat ns. jatkuvassa haussa suoraan oppilaitokselle. Yläasteen/yläkoulun opot tiedottavat yhdeksäsluokkalaisia oppilaita ammatillisesta koulutuksesta ja hakuun liittyvistä yksityiskohdista. Pääsykokeessa (taideteollisuusalan perustutkinto) ja soveltuvuuskokeessa (sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto) hakijalle annetaan positiivinen kuva oppilaitoksesta ja sen opiskelukulttuurista sekä kerrotaan, milloin tieto opiskelemaan pääsystä on odotettavissa.

Opiskelijoille, jotka eivät tule valituiksi, lähetetään kirje (sekä oppilaitoksesta, että opintopolku-palvelusta), jossa annetaan tieto mahdollisesta varasijapaikasta ja ohjeet peruutuspaikkojen hakuun sekä valitusohjeet.

Peruskoulun ja SAKK:n opinto-ohjaajien ja opettajien nivelvaiheyhteistyötä on tehostettu oppilaiden ammatillisiin opintoihin siirtymisen helpottamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tätä yhteistyötä on tehostanut myös oppivelvollisuuslaki (1214/2020).

2.2 Ohjaus opintojen alkaessa

Opintojen alkaessa toteutettavan ohjauksen tavoitteita ovat:

- uusien opiskelijoiden perehdyttäminen ammatillisiin opintoihin ja opiskeluun
- ammatillisen suuntautumisen vahvistaminen ja selkeyttäminen
- henkilökohtaisen opetuksen kehittämissuunnitelman (HOKS) laatimisen tukeminen
- opiskelijoiden opiskeluun sitoutuminen ja alkuvaiheen keskeyttämisen ehkäiseminen.

Päävastuu uusien opiskelijoiden perehdyttämisestä oppilaitokseen ja opintoihin on ofelaš-ohjaajalla ja opinto-ohjaajalla. Perehdyttämiseen tarvitaan kuitenkin koko henkilöstön panostusta.

Ofelaš-ohjaaja käy läpi oppilaitoksen www-sivujen opiskelijalle-osion sekä muut opintojen alkuun liittyvät asiat heti opintojen alussa.

Erilaiset ryhmäytymisharjoitukset ja yhteiset tapahtuma-/ulkoilupäivät rakentavat yhteishenkeä. Samalla opiskelijat tutustuvat myös muihin, kuin oman ryhmänsä/alansa opiskelijoihin.

Ofelaš-ohjaajan tunneilla esitellään mm. tutkintojen rakenne, osaamisen arviointisuunnitelmat, lukujärjestykset ja muut lukuvuoden suunnitelmat, jaksotus, valinnaisuudet, työelämässä oppimisen mahdollisuudet, tutkinnon osien sisällöt ja tavoitteet, näytöt, arviointi sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.

Ofelaš-ohjaajat haastattelevat jokaisen ryhmänsä opiskelijan heti opintojen alussa. Opiskelija ja ofelaš-ohjaaja laativat yhdessä opiskelijan henkilökohtaisen opiskelujen kehittämissuunnitelman (HOKS). Opinto-ohjaaja auttaa HOKS:n laatimisessa tarvittaessa. Myös mahdollisesta erityisen tuen tarpeesta keskustellaan laadittaessa HOKSia. (kts. SAKK:n Erityinen tuki -suunnitelma).

Jokaisen tutkinnon osan/tutkinnon osan osa-alueen ensimmäisillä oppitunneilla opiskelijat perehdytetään opintoihin. Ofelaš-ohjaaja tai ammattiaineen-/yhteisen aineen opettaja esittelee tutkinnon osan/tutkinnon osan osa-alueen ammattitaitovaatimukset, osaamistavoitteet ja arvioinnin kriteerit. Samalla opettaja kertoo mahdollisesta tutkinnon osaan liittyvästä työelämässä oppimisen jaksosta ja siihen liittyvästä näytöstä.

2.3 Ohjaus opintojen aikana

Opinto-ohjaus tukee opiskelijaa opintojen etenemisessä sekä ammatillisen identiteetin, persoonallisuuden kasvun ja oman elämäntilanteen kehittymisessä.

Opinto-ohjausta toteutetaan sekä ryhmä- että henkilökohtaisena ohjauksena vuosittain vaihtuvien teemojen/painopistealueiden mukaan. Esimerkiksi ensimmäisenä vuonna käsitellään yleiset pelisäännöt, peruskäsitteet, tutkinnon rakenne jne., toisena vuonna käydään keskustelut motivaatioon ja jaksamiseen liittyvissä asioissa ja kolmantena vuonna työnhakuun ja jatko-opintoihin liittyviä asioita.

Ofelaš-ohjaajat seuraavat opiskelijoiden opintojen etenemistä opiskelijahallinto-ohjelman (Wilma) opintosuoritusotteista, jonne he kirjaavat opiskelijoiden saamat arvosanat ja poissaolot. Opiskelija seuraa myös itse opintojensa etenemistä Wilmassa, josta hän voi myös halutessaan tulostaa opintosuoritusotteensa.

2.4 Ohjaus opintojen päättövaiheessa

Ofelaš-ohjaajat seuraavat opiskelijan oppimisen kokonaisvaltaista etenemistä ja osaamisen karttumista ja tukevat opiskelijaa, jotta hän valmistuisi suunnitellussa ajassa. Opiskelija saa henkilökohtaista ohjausta ja ohjauksellisia tukitoimia myös opiskelun päättövaiheessa. Opiskelijaa ohjataan hänen toiveidensa mukaan jatko-opintoihin tai työelämään.

Opiskelijat pohtivat uraan/rekrytointiin ja jatko-opintoihin liittyvissä asioita myös opinto-ohjaajan ohjaamisessa opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet -opinnoissa. Opettajat voivat kustua työelämän edustajia ja SAKK:sta valmistuneita opiskelijoita kertomaan työelämän mahdollisuuksista ja mahdollisista haasteista, sekä työnhakuun liittyvästä prosessista.

Opintojen päättövaiheessa pidetään huolta myös opiskelijoista, jotka eivät valmistu määräajassa. Heidän kanssaan opinto-ohjaaja ja ofelaš-ohjaaja päivittävät opiskelijan HOKSin ja suunnittelevat sekä toteuttavat mahdolliset ohjaus- ja tukitoimet opintojen loppuunsaattamiseksi.

2.5 Ohjaus opintojen päätyttyä

Euroopan unionin koulutukseen liittyvissä strategioissa korostetaan ohjauksen merkitystä elinikäisenä prosessina ja uraohjauksena, joka jatkuu myös valmistuneiden opiskelijoiden työpaikoilla. Prosessilla ja yhteistyöllä on suuri merkitys myös jatko- ja uudelleen koulutukselle. Hyvien työelämäverkostojen avulla saadaan tietoa koulutustarpeista laajemminkin.

Työpaikkaohjaajakoulutusta tarjotaan työpaikoille ja SAKK:n opiskelijoille. Opinnot on mahdollista suorittaa tutkintoon sisältyvänä (tutkinnon osa) tai tutkinnon suorittamisen jälkeen, jolloin SAKK:sta valmistuneet opiskelijat voivat toimia työelämässä oppimisen ja näyttöjen ohjaajina.

SAKK:n toiminnan kehittämisen ja itsearvioinnin kannalta on tärkeää seurata opiskelijoiden sijoittumista työhön tai jatko-opintoihin valmistumisen jälkeen.

3. Opinto-ohjauksen verkostoyhteistyö

3.1 Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollon tavoitteena on luoda turvallinen ja terveellinen opiskeluympäristö sekä edistää oppilaitoksen yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja viihtyisyyttä. Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Lisäksi tavoitteena on edistää oppimisvaikeuksien ja muiden haasteiden/ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista sekä ehkäistä opintojen keskeyttämistä. Opiskeluhoollon yleistä suunnittelua, kehittämistä, ohjausta ja arviointia hoitaa SAKK:n monialaisen opiskeluhoollon ohjausryhmä. SAKK:ssa on laadittu opiskeluhooltosuunnitelma ohjaamaan turvallisen ja terveellisen opiskeluympäristön ylläpitämistä.

Opinto-ohjaaja on yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän koollekutsuja. Ryhmän tehtävänä on käsitellä opiskeluhooltoon liittyvät yhteiset linjaukset, suunnitella opiskeluhyvinvointia edistäviä ennakkoivat toimet ja tarkastella mm. opiskeluhyvinvointi- ja opiskelijatytyväisyyskyselyjen tuloksia. Opiskeluhooltoryhmään kuuluvat psykologi/psykiatrinen sairaanhoitaja, koulukuraattori, terveydenhoitaja, nuorisotoimen edustaja (etsivä nuorisotyö), apulaisrehtori, opinto-ohjaaja/erityisopettaja asuntolaohjaaja sekä huoltaja- ja opiskelijajäsen. Muita oppilaitoksen sidosryhmiin kuuluvia asiantuntijoita kutsutaan tapaamisiin tarvittaessa.

Yksittäisen opiskelijan ongelmien ratkaisemiseksi opinto-ohjaaja kokoaa yhdessä opiskelijan ja ofelaš-ohjaajan kanssa opiskelijan suostumuksen mukaisen monialaisen asiantuntijaryhmän. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon päämääränä on löytää keinoja, joilla tukea opiskelijaa suoriutumaan opinnoista ja auttaa selviytymään mahdollisista elämänhallinnan haasteista.

3.2 Opinto-ohjaus erityisopetuksessa

SAKK:n Erityinen tuki -suunnitelmassa on tarkemmin kerrottu ohjauksen järjestämisestä erityisopetuksessa.

3.3 Yhteistyö peruskoulun ja lukion kanssa

Tiivis yhteistyö alueen peruskoulujen kanssa on tärkeää. Yhteistyömuotoja ovat mm.

- vierailut peruskouluilla
- vanhempain-/kotiväen illat
- peruskoulujen tutustumiskäynnit SAKK:een
- nivelvaiheen ohjaukselliset tukitoimet
- yläastelaisten TET-päivät (ns. koulukokeilut) SAKK:ssa
- Infomateriaalit/esitteet/sähköiset materiaalit opinto-ohjaajille
- tapaamiset opinto-ohjaajien ja tarvittaessa erityisopettajien kanssa
- sosiaalisen median tapahtumat ja tiedottaminen + muut markkinointitoimet

Suunnitelmallinen yhteistyö ammatillisen- ja lukiokoulutuksen välillä aloitettiin lukuvuonna 2008 - 2009. Tuolloin käynnistettiin ensimmäiset ns. kolmoistutkinto-opinnot yhteistyössä Ivalon lukion kanssa. Tavoitteena on opetuksen järjestäminen siten, että opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa ammatillinen perustutkinto, ylioppilastutkinto ja lukion oppimäärän opinnot neljässä vuodessa. Myöhemmin vastaavanlainen yhteistyö on aloitettu myös Enontekiön, Utsjoen ja Savukosken lukioiden kanssa.

3.4 Yhteistyö opiskelija-asuntolan henkilöstön kanssa

Asuntolassa asuminen on valvottua ja opiskelija sitoutuu noudattamaan asuntolan järjestyssääntöjä. Opettajien ja asuntolahenkilöstön välillä tehdään tiivistä yhteistyötä. Asuntolahenkilöstö ohjaa opiskelijoita myös vapaa-ajan toimintaan. Huoltajiin otetaan yhteyttä, jos alaikäisen opiskelijan asumisessa on haasteita.

3.5 Yhteistyö kotiväen kanssa

SAKK toimii aktiivisena osapuolena myönteisen yhteistyön käynnistämisessä ja ylläpitämisessä kotiväen kanssa. Yhteistyön yhtenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijan itsenäisyyttä ja vastuullisuutta sekä edistää hänen opiskeluaan. Opiskelijalla on mahdollisuus saada tukea opiskeluaan, terveyttään, turvallisuuttaan ja hyvinvointiaan koskevista asioista. Tavoitteena on, että yhteistyö kodin ja oppilaitoksen välillä olisi mahdollisimman avointa ja tasa-arvoista.

Opiskelijoilla ja alaikäisten opiskelijoiden huoltajilla on tunnukset, joilla he pääsevät seuraamaan opiskelijan opintojen etenemistä ja arviointeja Wilma -opiskelijahallinto-ohjelmassa. Huoltajat saavat tietoa opiskeluun liittyvistä käytänteistä myös oppilaitoksen [www-sivuilta](#).

Kotiväeniltoja järjestetään alaikäisten opiskelijoiden huoltajille. SAKK:een voi tulla myös seuraamaan työskentelyä ja tapaamaan henkilökuntaa. Erityisesti avoimien ovien päivinä tähän on hyvä mahdollisuus.

Opintoihin liittyvien asioiden tiedottamisesta opiskelijoille vastaavat yhteistyössä opettajat, ofelaš-ohjaajat, opinto-ohjaaja ja apulaisrehtori.

